

LIBER SECUNDUS.

CAPUT I.

CELSITUDO SCEPTRI REDDIDIT SAULEM

ingratum.

§. PRIMUS.

Saul electus ad sceptrum tamquam optimus Israelita, evasit ingratus & perversus.

Principum ingratus.

203

SATI S perspeximus superiori libro in Hebræo populo ingratitudinem maximam; superest, ut in præfenti videamus ingratos maximos, scilicet Principes electos ad populi illius regimen: quia in populo, & Hebræis Principibus summa ingratitudo quasi arctissimis contricta vinculis, mutuo nexu, & pari diuturnitate permansit. Fuit populus ille summis affectibus beneficijs, & ideo summè ingratus: fuere ingrati Principes, quia ingratitudo ipsi orbi coætanea orbem ingressa est, sceptrum tenens. Primus in orbe Princeps Adamus, primus ingratus fuit, ita ut sicut nullus homo cum Adamo de principatu, ita nullum aliud vitium cum

ingratitudine de primatu certare audeat.

Rogo tamen: cur ingratitudo sceptrifera mundum ingressa est, si homo sceptrifer Deum representat? Quia sceptrum est in humanis beneficium maximū, quod à Deo homo accipit: & solèr homines maxima beneficia ingratitudine maxima compensare. Sic se erga Deum gessit Saul, & omnes ferè Hebræi Principes, quos proinde Deus ex ingratitudine reprobavit: *Argentum reprobum* (dixit Jeremias) *vocate eos, quia Dominus projecit illos.*

204 Annuit Deus votis populi à Samuele Regem flagitantis, & constituit Regem Israelis Saulem filium Cis de tribu Benjamin, qui à Samuele privatim unctus, fuit iterum publicè unctus postquam debellavit Amonitas: & dixit Samuel populo, *datum*

INGRATITUDINIS.

datum fuisse Hebræis à Deo principem inter omnes Israelitas optimum. *Certe videtis quem elevit Dominus: quoniam non sit similis illi in omni populo.* Quid igitur gessit Saul obtinens sceptrum, datum à Deo, impetratum ab hominibus? Fuit primus Hebræorū Rex adèò ingratus, ut Deo præcipienti inobediens foret, hominibusque sibi obedientibus tyrannicè dominaretur.

Principi esse debet optimus.

205 In Saulis electione ad principatum duo videntur observanda: alterum, fuisse à Deo electum inter Israelitas optimum: alterum, cum esset talis, & à Deo electus, fuit ad regendum optimus, quia sicut Principes omnibus dignitate, ita virtute debet præcedere: præsertim quia datus à Deo succedebat Samueli etiam à Deo dato. Unde oportebat, ut sicut Samuel non habuit parem, Saul non haberet similem: *Certe videtis quem elegit Dominus: quoniam non sit similis illi in omni populo.* Dixit Propheta attendens ad præsentem, non ad futuram justitiam.

Elementa subjiciuntur cælo dominantanti tamquam optimo: homines similiter Principibus, qui optimi esse, & reputari debent. Josephum delegit ad regimen Pharaon, omnibusque anteposuit, subdens pro ratione excellentiam, qua reliquis anteibat. *Num invenire poterimus talem virum, qui spiritu Dei plenus sit?* Optimus vitæ ad coronam optimus est. In Thabore quando Christus per Æternum Parentem declaratur Filius,

injungitur discipulis, ut illi tamquam Principi ac Dominatori obediant: *Ipsam audite.* Cur non sic in Jordane, quando similiter Filius pronuntiatus est? Dispar cernitur ratio ex eo, quia in Thabore apparuit Christus indutus sole & nive, vestimentis, splendore, & candore ipso sanctitate designantibus; in Jordane habitum vel similitudinem peccatoris præ se ferens; accesserat enim baptismum penitentiae suscepturus: ut autem Christus salutaretur, & agnosceretur Princeps alijs imperaturus, debuit innocentiam potius, quam culpam etiã apparentè præ se ferre. Ex tribus prodigijs, quibus Deus exercebat, seu instruebat Moysen ad gubernandū, noluit experimentū fieri de manu missa in sinū, lepram allatura. Ratio est: quia à fordibus & immunditijs omninò alienus esse debet ille, cui alienam vitam dirigere, & gubernare labor est.

206 Legimus in S. textu fuisse Saulem à Deo electum ad Hebræum principatum, tamquam optimum inter alios: *Non est similis illi in omni populo.* Et tamen Saul gessit principatum ingratus Deo, & hominibus. Quinam talis iste à corona influxus, ut homines hic mutet, & transformet? Dicendum imprimis videretur, fuisse Israelitas ita ingratos, vel ex ipso nationis ingenio ita ad ingratitudinè pronos, ut vel Saul inter ipsos optimus, & à Deo electus, prodierit ingratus Deo, & hominibus. Deinde (& fortè relictus) cū sublimitas coronam affo-

ciet,

Matth. 7; Princeps sanctus esse debet Ad a. id. 3

Exod. 41

Principi ingratus 1 Reg. 10

Celsitudo parit ingratitudinem.

ciet, & sublimitatem immunitas, videntur Principes sibi persuadere gratitudinē esse subjectionem, quasi gratificantes se debitores fateantur: atque adeo, ut sublimem illam retineant immunitatem, necesse est quod coronati inter alios ab officijs gratitudinis plus abhorreant. Verū necesse nō est ingratitude pestem omnes inficere Principes: siquidem inter Hebræos, & inter nostros scimus extitisse Principes Deo, & hominibus perquam gratos. Qui igitur vituperat pessimos, commendat optimos.

207 Superest adhuc multiplex hæsitandi ratio. Cur Deus annuit petitioni, quā averfatur? **1. Reg. 8.** Dixit enim Samuel: *Sicut dereliquerunt me, & servierunt dijs alienis, sic faciunt etiam tibi.* Si Deo præsens erat futura Saulis ingratitude (Deū enim nihil latet) cur eligit Saulem in primum Regem Israelis: & Samuel justus, & verax, cur illum tãquã regno aptissimum cōmendat? *Non est similis illi in omni populo.* Quomodo item Saul evadit Princeps perversus?

Ut paucis & perspicuis satisfaciam, petitionis expeditio fuit justa, electio apta, commendatio vera. Fuit expeditio justa, seu iustè Deus annuit petitioni: quia cū populus haberet Regē immediate Deum, postulavit Regē à Samuele: *Constitu nobis Regem.* Qui autem rejicit Deum, accipiat tyrannum. Fuit electio apta: quia electus fuit Rex conformis populo, scilicet Rex ingratus populo ingrato. Davidem

Electio optima in qua superior subditis confar-matur.

elegit conformem cordi suo, seu juxta cor suum, quia elegit ad remedium populi: elegit verò Saulem pravum, pravo populo conformē, quia elegit in populi ipsius supplicium. Item fuit justa petitionis expeditio, quia tali petitioni pro pena. Fuit apta electio, quia uno ingrato ipsam punivit Deus ingratitude. Commendatio, qua Samuel extulit Saulem, vera: quia Samuel cōmendavit dotes, quas omnes aspiciēbant: proceritatem & pulchritudinem corporis; modestiam, qua submissus coronam accepit; generositatē, qua dissimulavit murmurationem eorum, quibus despectui fuerat: quæ dotes omnes congruunt imperio. Non poterat Samuel judicare Saulem ex futuris coronæ influxibus, siquidem illum noverat à Deo electū. Elegit ac vocavit Christus ad Apostolatam Judam, qui futurus erat proditor: & etiam post datū à Christo signum, ut dignoscere-tur talis, illum discipuli nō judicarunt futurū proditorem, cū vidissent accumbentem mensæ cum Christo, ab eo que vocatum ad Apostolicam dignitatem. Unusquisque diffidens sibi, & non alijs, Christum Dominum circa se ipsum interpellabat: *Cæperunt singuli dicere: Numquid ego sum Domine?* Quod unusquisque sibi diffidat, submissio est: quod sine fundamento diffidat alijs, temeritas. Nam quicumque debet reputari bonus, quando malus nec innotescit, nec probatur.

208 Nihilominus elegit Deus Saulem

Diffidentia sui submissio est.

Matth. 26

Iudas proditor ingratus.

Saulem in supplicium populi sui ingrati, quia de tali populo nasciturus erat Iudas: & Christus elegit Judam prævidens fore instrumentum humanæ redemptionis, depromens ex ingratitude proditoris pessimi totius mundi remedium. Utrūque tamen Deus elegit secundum præsens meritū, & non secundum futurum demeritum, quasi modò electione tantquam præmio afficeretur propter præsens meritum, postea afficiendus supplicio propter futurum demeritum. Petrum appellavit beatum Christus: *Beatus es Simon.* Et paulò post eundem vocavit Satanam: *Vade retrò Satanas; scandalum es mihi.* Sicut erga Petrum se gessit primò conferendo præmium ob meritum confessionis, deinde infligendo supplicium ob demeritum suasionis: ita erga Saulem & Judam, cui discipuli non fuere diffisi in mensa, quia non videbant latentem in corde ingrato proditorem.

Principatus ministerium ferè semper gloriosum.

1. Reg. 13.

209 Auspicatus fuit Saul administrationem regni, optimi Principis opinione, quæ brevi tempore evanuit: siquidem Regis nomē biennio meruit, juxta Sacrum Textum: *Duobus autem annis regnavit super Israël.* Solo biennio egit bonum Regem, annos reliquos consumpsit ingratus, tempus terens. Omnes ferè Principes imperij sui felix ineunt exordium, sed fortuna sceptri mutante ingenium, redduntur ingrati, ipsaque potentia & adulatione fiunt superbi. Multi se fingunt initio regiminis: cū tamen fictio do-

lus sit, non potest diu latere & perseverare. Poterit lupus se fingere induens ovinam pellem, manus tamen ipsius opere detecta brevi ostendet unguis & rictum. Afflicto regnò Israelis per Roboam tributis, adivit Regem populum unā cum Jeroboamo, & de tributorum onere conquestus est, sic expostulans: *Pater tuus dixit: 3. Reg. 11. rissimum jugum nobis imposuit. Nōne Jeroboam zelator fuit principus: Venit ergo Jeroboam, & omnis multitudo? Cur ergo de illo protulit sacer Textus: Quicumque volebat, implebat manum suam. 3. Reg. 13. fiebat sacerdos excelsorum. Quomodo vir boni communis zelator subito evasit tam cupidus? Erat zelus simulatus, & hic nullas ex tempore capit vices. Hypocritas dixit Christus dignoscendos ex fructibus: *A fructibus eorum cognoscetis eos.* Cur non dixit a floribus, sed a fructibus dignoscendos? Quia quàm brevis mora temporis intercedit inter cujusdam arboris florem & fructum, tanta datur inter simulationem hominis simulati: poterit natura arboris in flore adhuc latere, sed statim innotescit in fructu.*

210 Scepro ipso patent in fraudulentis simulata vitia, inter quæ primatum tenens prima apparet ingratitude. Ozias Rex Judææ exordio sui principatus exhibuit modestiam & pietatem: in throno tamen securus regnum tyrannicè administravit, ingratus Deo. Joram Rex Israelis cū acciperet sceptrum, evertit si-

Q 2 mula-

Filius & adus br- ut dicit.

Dulus bre- vi patet.

Matth. 7.

Regum ferè initium, infelix progressus est finis.

4. Reg. 15. 3. Reg. 21.

mulacra, quæ sui parentes erexerant: sed postmodum acquievit vitæ Jeroboami. Jehu, qui à Deo obtinuit præmium pro zelo, quem exhibuit puniendo familiam Achab, tandem ostendit supplicium illud fuisse natum ex ambitione, ut se firmaret regno, in quo firmatus, paruit ingratus & infidelis Deo. Sūt Principes simillimi statua illi, quam somniavit Nabucodonosor, cujus initia aurea, fines lutei. Felices incipiunt, infelices definunt. Solum in illis hanc deprehensam veritatem experientia plorat, quod suarum obligationum immemores licenter amplectantur omne genus pravitatis; adeo ut quando subditos pudet ingratitude, illi impudenter se gerant ingrati.

Ingratitudo Principum.

Matth. 1.

In Christi Servatoris genealogia bis nominat Davidem Evangelista: & animadverto, quod priori loco tacet illius defectus: Liber generationis Iesu Christi filij David. Et loco posteriori manifestat illius scelera: David autem Rex genuit Salomonem, ex ea que fuit Uria. Discriminis ratio videtur esse, quia priori loco loquitur Evangelista de Davide, tanquam de homine privato, filij David; loco posteriori loquitur de Davide tanquam Rege: David autem Rex; & proximè dixerat, Iesse genuit David Regem. Davidem quandiu privatum puduit ingratitude; ubi verò factus est Rex, fuit non sine scandalo ingratus: quia magnitudo sceptri reputat pro magnitudine in-

gratitudinem: illa multos reddidit ingratos, sed Saulem ingratisimum.

211 Constituit Deus Saulem sui populi Regem, cum esset de tribu minima: & ubi Saul agnovit se obligatum, evasit inobediens, ac divinis præceptis rebellis. Est enim sceptrum veluti astrum influens ingratitude: cum enim sceptrum sua magnitudine excedat merita, proindeque sine meritis frequenter obtineatur; & experientia doceat id, quod minus sub gratitudinem cadit, Princeps factum sibi solutionem reputat, quod mera gratia & favor fuit, proindeque arbitrans se carere debito, non retribuit. Si Angeli habuissent merita, fortè contra Deum non rebellassent. Si Adamus diu laborasset ante paradisi ingressum, fortè non amisisset. Præmiū colatū ob merita & labores agnoscerent, & Deo præmianti grates debitas solvissent. Nihil indigno conferri debet, ne accipiens ingratus fiat: conferre sceptrum sine meritis, est sceptriferam reddere ingratitude. Detulerunt arbores sceptrum rubo, & cum debuisset rubus grates referre pro obsequio, cepit hæsitare de offerentium animo: Si verè me Regem constituistis. Hac ratione gratificatur rubus pro tato obsequio: Ita: quia cum rubus ex natalitij vilitate, & naturæ asperitate non mereretur sceptrum, nequibat tali arborum obsequio respondere debita gratitudine.

Ingratus ille magis qui sine meritis accipit beneficium.

Obedientia sine nequitia in ingratis dicitur.

1 Reg. 13.

2 Reg. 15.

Inobedientia Deo in Principe maius peccatum

§. SECUNDUS.

Ingratitudo reddidit Saulem inobedientem, & malitiosum.

212 Ubiprimum suscepit regnū Saul, seque vidit coronatum, ac insidentem regali folio, neque paruit Deo in sacrificio Galgala, neque in supplicio Amalec: neque enim potest obedientia cum ingratitude consistere. Injungit Deus Saul, ut septem diebus expectet Samuelē, ut hic operaretur sacrificium in gratiarum actionem pro victoria de Philistæis reportata: non expectat tempore à Deo præscripto, sed ipse ante Samuelis adventum sacrificat: & culpam inobedientie purgare intendit prætextu necessitatis, quod viderit populum metu hostium perturbatum: Necessitate compulsus obruli holocaustum. Voluit Deus acerbo supplicio punire Amalec, præcipit Sauli, ut omnes omnino Amalecitas nullo sexus, conditionis, ætatisque discrimine ferro juguler, & nulla prorsus ex tali clade spolia detrahat: cum vellet talem inferri vastationē, ut omnis gentis illius memoria penitus aboleretur. Deum sic præscribentem non audit Saul, sed ingressus Amalec, parit Agag Regi illorum, & capit de spolijs, quæ posteriora visa sunt, pietatem populi, ut se excuset, prætextens: Vi imolet Domino Deo suo in Galgalis.

213 Non paruit Saul tanquam ingratus, & se excusavit

tanquam malitiosus: nam ingratitude & malitia cum scepro annectuntur. Quæro tamen, quænam ex culpis duabus maior fuerit, non obedire, an excusatio inobedientie? Credo in Principe nullum dari magis detestabile, & inexcusabile scelus, quam Deo non obedire. Nam in regno Israelitico fastidit Deus multos Principes idololatrias, & Saulem inobedientem scepro privavit, dixitque Samueli se penitentia fuisse tactum, quod Saulē designaret Regē: *Punit me quod constituerim Saul Regem: quia dereliquit me, & verba mea.* Inobedientia culpa est, quam Deus magis averfatur, utpote ingratitude filiam, & primam, qua prius Rex Adamus tanquam ex ingratitude inobediens Deum ipsum offendit. Rectè imperare nequit, qui nescit obedire: bonus gubernator esse debet bonus subditus. Christus in sacris litteris modò appellatur Pastor: *Ego sum Pastor bonus;* modò Agnus: *Ecce agnus Dei:* ut sic nobis insinuet neminè posse prælati muneri rectè satisfacere, quin prius humiliter subditi oneri succumbat.

214 Quando sol stetit ad vocem Josæ, sicut quidam males ad vocem sui ducis, ait sacer Textus Deum paruisse voci hominis: *Obediente Dño voci hominis.* Non stetit quòd Deus præcepit, sed quòd Deus obedierit: quasi obediant ad nutum creaturæ Deo non tam præcipienti, quàm se præceptis ad nostrum exemplū subjicienti. Postquam Apostolus hor-

1 Reg. 5.

Joan. 11. Prælati bonus esse debent bonus subditi.

1 Reg. 10. Obedi me est ut recognoscatur.

tatus est servos, ut dominis suis pareant: *Servi obedite dominis*

Ad Ephes. 6.

carnalibus cum timore & tremore. Hortatur dominos ut etiam servis obediant: *Et vos domini eadem facite illis.* Quasi ad recte imperandum opus sit recte etiam obedire. Conservatur corpus humanum ex recta subordinatione membrorum suo capiti, sicut corpus politicum, seu publica ex subiectione subditorum suo Principi: similiter Princeps ex eo quod subijciatur Deo, cui si omnes creaturæ obediunt, Princeps ex eo peculiariter obedire debet, quod in terra ipsius Dei vices gerat. Obedientia & subiectione inter se cæli moventur, & conservantur. Quando Christus Petrum constituit suæ Ecclesiæ summum Rectorem ac Principem, vocavit Simonem, hoc est obedientem: *Simon Ioannis, dilige me: pasc oves meas.* Quia ut recte præciperet tamquam Petrus, debuit recte obedire tamquam Simon. Christus paruit in horto, ut regnaret in Cruce: & post triginta & tres exactos annos obediendi in terra, elevatus est, ut regnaret in cælo: nam qui se subijciendo obedit, ad regnandum aptior est. Ideo Saul unâ cum amissa subiectione, & obedientia Deo debita regnum amisit: *Abiecit te Dominus, ut non sis Rex.*

1. Reg. 15.

Excusatio sceleris magni scelus est

215 Maius tamen scelus patravit Saul dum se excusavit tegendo scelus, quam appetendo sceleris immanitatem: nam ex malitia metitur culpa, & duplicata malitia est culpam excusare:

qui se excusat, se gerit superbum, cor abscondit, & reddit impossibile remedium. Culpatus habere debet oculos ad culpam videntiam, & plorandam, non vero linguam ad culpam obtentu aliquo purgandam. Desiquit Petrus, & non legimus culpam suam verbis aliquo tempore excusasse, sed scimus per totam vitam continenter luxisse: *Flevit amare.* Peccavit Magdalena, & solum ejusdem lacrymæ sunt locuræ ad Christi pedes: *Lacrymis cepit rigare pedes eius.* Nam lacrymæ agunt respicientiæ linguas, & doloris testes.

Math. 27. Luc. 7.

216 Excusarunt nostri primi parentes inobedientiam commissam, & Deus illos multavit gravi supplicio, spoliando gratiâ, & expellendo a paradiso. Petrus & Magdalena suam plorarunt culpam, & cum venia obtinuerunt gratiam. Non legimus peccatam aliquam etiam levem fuisse illis à Christo impositam. Adamo & Evæ poena gravis inflata fuit, non ita Petro & Magdalena: quia Petrus & Magdalena luxerunt: Adamus & Eva culpam excusarunt: *Mulier, quam dedisti mihi sociam, dedit mihi de ligno, & comedi: serpens decepit me.* Excusare culpam, fuit aggravare crimen: maneat igitur poenâ affecti, quantumvis à culpa absoluti: siquidē voluerunt tegere excusationibus, quod poterant omnino abolere lacrymis.

Lacrymæ impediunt veniam.

Gen. 3.

Lacrymæ curant & rigant.

217 Nullo civiùs medicamento sanantur vulnera, quam lacrymis. Flevit Jacob victor ex luctamine illo celeberrimo: *Flevit, &*

vit, & rogavit eum. Si victus succuberet, apte ploraret: quid ploraret victor? Certè evasit victor, sed vulneratus, & ut omne vulneris declinaret periculum, cor per oculos stillavit, & optimam elicit medelam, qua nullus alius liquor salubrior. Duo segetum, vel sationum genera invenio in sacris litteris, alterum Davidis, alterum S. Lucæ: seges Davidis, & eorum, qui seminarunt labores, feliciter respondit, nempe copioso fructu: *Emites ibant, & fiebant mitentes semina sua: venientes autem venient cum exultatione portantes manipulos suos.* Non sic obvenit segeti Evangelistæ, siquidem pars feminum longè maior periit, nec ullum reddidit fructum. Unde priori tanta felicitas, posteriori tantum infortunium? Priores factores suam lacrymis irrigarunt segetem: *Ibant, & fiebant.* Posteriori segeti defuit humor: *Natum aruit, quia non habebat humorem.* Sationes spiritus pereunt deficientibus oculorum imbribus, sicut ardescunt sationes terræ deficienti cælesti pluvia. Si singulis granis seminatis singulæ accederent lacrymula, ita cresceret spiritualis seges, ut in maximis germinaret proventus. Quia luxit David, comparavit veniam: quia se excusavit Saul, mansit sine fructu indulgentiæ.

Malitia suscitavit stultum.

218 Erat Saul ingratus, ideoque excusavit stultus, quod debuerat fateri sincerus: quia malitia semper se excusat, & semper se fingit ingratus. Verum si Saul fuit ingratus in non paren-

do, & fictus in se excusando, cur vocatur à Propheta nescius? *Stultus egisti.* Si etiam taxat illius nimiam lenitatem erga eum, cui se debuerat exhibere severum: *Eb quod non feceris iram ejus contra Amalec: cur non objurgat longè maiora scelera, quæ patravertat Saul, nempe quando interfecit septuaginta sacerdotes, & funditus eruit civitatem Nobe? Nonne hæc illi vertit vitio, & solum damnat indiscretam pietatem? Objurgatio fuit à Deo per Prophetam illata: quia solus ingratus non parat Deo, & in idem recidit ingratarum esse atque inscium ac stultum.*

Reg. 13.

1. Reg. 15.

Ingratus do est origo scelerum omnium.

219 Non eum sugillavit Propheta ob a'ia crimina, sed ob solam ingratitude: quia ob hæc fuit inobediens, fecitque gradum ad reliqua delicta: non illi imputatur gravitas, immanitas, & deformitas scelerum, sed ingratitude, tamquam radix & principium omnium. Lucifero exprobrat Isaias ingratitude, quando se Deo æquare voluit in throno: *Quomodo cecidisti de Cælo Lucifer, qui manes oriebaris? Cur non exprobrat pessimo illi draconi insectationem mysticæ illius feminæ, contra quam in cælo ausus est: Draco stetit ante mulierem.* Cur non bellum, quod cum suis sequacibus intulit sanctis Angelis, quando cum illis, atrox commisit prælium? Solam illi exprobrat ingratitude: Solam. Quia ingratus fuit in Lucifero radix, à qua scelera omnia sumpserunt exordium.

Isai. 14.

Apc. 12.

Alloquitur Deus Caimum, & increpat tristitiam, quam exhibuit videns sacrificium fratris sui magis acceptum Deo: *Quare concidit vultus tuus?* Arguit Deus Caimum, eo quod se gesserit ingratum propriæ naturæ, illi invadendo libentiam, qua Deus Abelis fratris sacrificium aspexerat. Cur non illum increpat ob invidiam, qua incensus fratrem vitâ spoliavit, tamquam primus, ac omnium pessimus fraticida? Quia illa ingratitude fuit radix & origo totius peccati in Caimo. Saul ex ingratitude commisit inobedientiam nimix mansuetudinis, non quod mansuetus foret, sed quia simulavit se mansuetum, ut esset magis ingratus.

220 Adjicere possumus fuisse Saulem tamquam nescium objugatum à Propheta, eo quod excusaret talem culpam: quia inficitia magna fuit sibi persuadere posse dari inobediæ excusationem. Verus obediens debet supponere prudentiam in jubente, ut exequatur mandatū, quin illius rationem expendat. Obediencia, & amor depinguntur cæci; quia obediencia, sicut & amor, clausis oculis operatur: obediencia quæ perfectissima est, nuncupari debet mors judicij, & sepulchrum voluntatis. Nihil plus aggravavit culpam primorum parentum Adami & Evæ, quam velle illam excusare, sibi persuadentes posse dari rationem non parendi, cum ratio parendi omnimoda sit ipsamet obediencia. Rectè intellexit Eva hanc obli-

gationem in responsione, quam serpenti reddidit. Interrogaverat serpens causam præcepti: *Cur præcepit?* Et Eva causam reddidit præcepti: *Præcepit nobis Deus.* Nam omnimoda obediendi ratio esse debet, Deum præcipisse. In prima totius orbis molitione non commedavit Deus, quod ipse fecit, sed quod fieri jussit. Fecit Deus hominem ex luto suis operatus manibus, & non commedavit: jussit ut fieret lux, & factam commendavit: *Dixit: Fiat lux, & facta est lux, & vidit Deus quod esset bonum.* Optimum præstitit obedientibus documentum, significans magis procul esse à dubitatione honestatis & bonitatis quod ipse præcipit, quam quod ipse facit, cum utrumque citra talem dubitationem omnino sit. Magna igitur audacia est scrutari, & velle expendere, an sit honestum quod Deus imperat. In horto Christi humanitas timuit tormenta & dolores, utpote acerbissimos, & Christus non petijt efficaciter illorum levamen aut moderamen: *Pater mi, si possibile est, transeat à me calix iste: non sicut ego volo, sed sicut tu;* siquidem illorum dolor minimus sufficiebat pro redèptione. Voluit enim nos docere timorem ab obediendo non excusare, cum in angustiis maioribus maioreniteat subiectio & obediencia. Cū verò Saul esset ingratus, non se submisit obediencia, ne subjaceret rationi: quia ingratum sceptrum omnem dedignatur rationem.

S. TER-

S. TERTIUS.

Deesse cultui Divino est maxima ingratitude Principis.

Cultus Divino Principe deesse non debet.

2. Para lip. 20.

221 Inobediencia & malitia Saulis magna fuit culpa; sed longe maior, (ut credo) quam patravit sacrificando: cum se magis ingratum exhibuerit sic audax profanando Divinum cultum, quem ex strictiori obligatione observare, & propagare debuerat. Qui enim maiori obligationi deest, magis ingratus est. Regē Oziam adolentem thus alteri sacerdotes objurgarunt, & Deus severe punivit: *Statimque ortus est lepra in fronte ejus.* Deliquerat multo antea David non solum pri-vans honore, sed etiam vitâ spolians Uriam. Cur igitur Deus non punit leprâ Davidem ob duplicatam culpam, si punit Oziam ob unicam? Culpæ Davidis læserunt honorem humanum, culpa Ozix offendit honorem Divinum: & hanc Principum ingratitude Deum magis ægrè fert: quia, cum tradat sceptrum hominibus ad Divini cultus observationem, & defensionem, per illos ipomet violato, & pronanato cultu offenditur.

Triplex religionis obligatio obstringit Principem, scilicet observare Divinum cultum, venerari illius ministros, & eorum protegere jurisdictionem: hæc est inter omnes politica optima, sanum tribunalium consilium, & justissimum Principum decretum.

Nā observatio Divini cultus est debitum Fidei, veneratio ministrorum est honor Deo exhibitus, illorum protectio est scepro annexa obligatio.

222 Observatio Divini cultus est optima politica, nam id ipsum quo Principes Deum colunt, & honorant, est ipsorum firmior securitas & protectio. Exigit David gladium, quem in templo Deo obrulerat, & ait se non posse reperire similem, quo defendatur: *Non est huic alter similis: da mihi eum.* Quid? perieruntne omnes artifices, vel omnis extincta est materies ad fabricandos, & recoquendos enses meliores, vel saltem illi æquales? Nō perierit: cum tamen gladio illo David præciderit, averteritque periculum Divini honoris, quando gigantem blasphemum interfecit, nullo alio gladio poterat David vivere tutior, ut se ab hostibus tueretur. Talis enim gladius, qui Divinum honorem defendit, à periculis Davidem proculdubio eriperet. Flammæ eripuerunt à vinculis Eliam, quia flammis Elias Divinum honorē defenderat.

223 Animadvertere debent Principes Divinum honorem non violari tantum ex defectu cultus Divini, sed etiam quādo ministrorum Dei honor violatur. Nam supremus Princeps, & Rex Regū Christus Jesus loquens de Sacerdotibus, ait: *Ego dixi: Dij estis, & filij excelsi omnes.* Et filijs illata injuria lædit parentē. Injuxit Deus Moysi ut ad vestimenti sacerdotalis oram juberet intexi mala

R

punica

Ministri Dei, & sacerdotes a Principe honorandi. Joan. 10.

4. Reg. 1.

1. Reg. 21.

Observatio Divini cultus a Principe defendat.

Exod. 28.

punica coronata: *Ad pedes ejusdem tunica per circuitum quasi malla punica facies ex hyacintho, & purpura.* Quid: ad Sacerdotis pedes coronæ, quæ fabricantur imponendæ capitis? Vult Deum significare quanti ejus Sacerdotes fieri debeant, locum designando Principum coronis, scilicet Sacerdotum pedes, à quibus per Principes suppliciter veneratis, illorū coronæ decus, & firmamentū caperent. Addo voluisse Deum ut hoc symbolo intelligerent Reges se non posse Ecclesiæ gressus intercipere, vel impedire sine gravi mutatione, vel etiā lapsu tuarum coronarum: quia non potest excogitari maior ingratitude in Principibus, quàm offendere honorem illius, qui eos scepro & coronâ honoravit.

224 Appellavit Propheta

Inobedientia est in
fuar idololatria.
1. Reg. 15.

Saulem ignorantem ob primam inobedientiam. Et quando illum increpavit ob secundam, illius inobedientiam contulit idololatriæ: *Quasi peccatum ariolandi est.* Miror tamen hujusmodi comparisonem, cum intercedat discrimen maximum inter inobedientiam, & idololatriam: quia inobediens deest mandato, & non negat Deum: idololatra negat Deum, & deest legibus, ut adoret diabolus. Fateor genuinam fuisse æquiparantiam: nam ingratus inobediens est idololatra vel contra fidem, vel contra rectam rationem, quibus aduersatur. Queritur Oseas Propheta nomine Dei populum suum, & confert Israelitas cum Adamo: *Ipsi autem sicut Adâ*

Osa. 6.

transgressi sūt pactum meum. Quia licet culpa Adami fuerit inobedientia, & culpa populi idololatria, fuere tamen valde affines: quia Adamus, cum tot à Deo acceperit beneficia, non paruit tamquam ingratus: & quidem valde propinquat, seu assimilatur idololatræ, qui habet manus ad accipiendum, & non habet ingenuitatem, seu urbanitatem ad gratificandum.

§. QUARTUS.

Ob ingratitude & simulationem sine regno, & indulgentiam mansit Saul.

225 Audit Saul objurgationem, & se excusat à culpa: illi Samuel minatur nomine Dei privationem sceptri, & Saul statim se peccasse fateatur: *Dixitque Saul ad Samuelem, peccavi.* Quid: audiens reprehensionem, se profitemur innocentem: audiens minas, se fateatur culpatum? Ita: quia timorem consequitur malitia, sed non respiciunt. Judas timuit, sed non respicit. Caimus factus est culpam, sed non postulavit suppliciter veniam: omnes ficti ac simulati fuere, Saul tamquam ingratus Deo, Judas suo magistro ac Domino, Caimus etiam propria natura: corda autem simulata non merentur veniam, quia respiciunt carent. Objurgat Nathan Davidem propter adulterium & homicidium contra Uriam, & Rex fateatur culpam: *Peccavi Domino.* Post hujusmodi confessionem manet condonata culpa Davidis,

1. Reg. 15.

Simulatio
impedit
veniam.

2. Reg. 12.

Confessio
ficta.

Davidis, & non post similem culpa Saulis. Quid? Si peccavit David spoliando vitâ Uriam, & non paruit Saul condonando vitam Agag: cur paruit Deus Davidi, & punit Saulem, cum uterque fateretur culpam suam eodē verbo: *Peccavi?* Nemo disparitatem hujusmodi demeretur: quamvis enim verba fuerint eadem, corda inter se longè discreparunt. Locutus est David ad Deum ore & corde: locutus est Saul solo ore: cor enim à Deo tamquam fictum longè aberat, proindeque veniam non obtinuit. Valor enim confessionis & sacrificij non consistit in eo quod ore foras profertur, sed in eo quod intus in corde sentitur.

Sacrificium cordis
& ex corde
Gen. 8.
Hoi. 1.

226 Acceperat Deus sacrificium Noëmi: *Odoratus est Dominus odorem suavitatis.* Et respuit sacrificium Judææ: *Holocausta arietum nolui.* Disparitatis ratio in promptu est: Noëmus offerens in altari sacrificium, Deo simul offerebat & consecrabat cor: Judæa econtra offerebat holocausta in templo, & cor suum profanis commercijs devovebat, obstringebatque: Deus verò quærit cor ad infundendum illi suam gratiam, cui tunc largiter infundit, quādo promptum invenit ad ipsius nutum. Solet enim Deus metiri affluentiam suæ gratiæ, non sacrificio victimarum, sed cordium oblatione. Tacuerunt Magi Orientalia munera, quæ conabantur offerre Deo, & solum fecere mentionē de adorationibus, quas veniebant solvere pro tributo:

Gratia infunditur
cordi de
voto.

Vidimus stellam ejus in Oriente, & venimus adorare eum. Quia Deus pluris facit affectus cordis, quàm dona liberalitatis. Pepercit Deus Davidi, quia condolet nobis miseris ingemiscentibus nostra scelera, ut condonet: non pepercit Sauli, quia abominatur simulationes, ut puniat. In culpis operatur fragilitas, in simulationibus malitia: propter fragilitatem ignovit Deus homini: sed propter malitiam sine venia mansit diabolus. Item pepercit Deus Davidi, quia licet peccaverit tamquam fragilis, de Divina bonitate sensit tamquam gratus: punivit sine venia Saulem, quia non obediens se finxit tamquam ingratus: & peccata ingratitude Divinam severitatem experiuntur.

Malitia
cæcæ et
vicia.

227 Magnitudine sceptri redditus est Saul ingratus, & ingratitude illum reddidit inobedientem erga Deum, & tyrannum erga Davidem: ideò ex ingratitude amisit sceptrū: *Abiecit te Dominus ne sis Rex.* Ipsi Dei nomine intimavit Propheta Samuel. At si Deus scepro spoliavit Saulem, cur inquit S. Pagina Saulem Israelis regnū administrasse quadraginta annis: *Dedit illis Saul annis quadraginta:* Quia ad regnandum satis non est manu sceptrū, & capite coronam gestare, nisi manum gratitudo dirigat, & caput Divinus timor gubernet.

Ingratitudo privat
regno.
1. Reg. 13.

Ab. 13.

Rex nullus
est sine
Dei timore.

Per Jeremiam promittit Deus hominem, qui gubernaturus est populum, & sic loquitur: *Regnabit Rex. Si Rex erit, si sceptrum, & coronam gestabit, planum &*

1. Reg. 25.

evidens est, quod sit regnatus: cur igitur postquam prædixit Regem fore, adjecit veluti superflue, *regnaturum*? Non fuit in dicendo superfluous. Sunt enim Reges, qui non regnant; quando Rex non administrat integrè justitiam, non regnat; supplicium est, & non regnum duratio regiminis in tyrannis; his evenit gubernantibus, quod detentis in peltago, & cum tempestate luctantibus; non enim cursum habent toto illo tempore. Quadraginta annis factus jam Rex, vixit Saul, & tamen sacer Textus ait solum regnasse duobus annis; quia reliqui omnes in tyrannide fuere consumpti; proindeque non fuerunt anni regnantis, sed sine numero evanuerunt. Opera sunt quæ nomen induunt, ac durationem conferunt Principi: nam ex illis nascitur æstimatio tamquam fructus regiminis: si fructus amarus est, evadit duratio pœnalis.

228 Diuturnum est regnum Principis justici, quamvis regnet, tempore æstimatur exiguo: regnum non metitur annis, sed virtutibus; Rex qui vivit rectius, diuturnius regnat. De regno Christi dixit Angelus esse cariturum sine: *Regni ejus non erit finis*. Cur regnis alijs, & non regno Christi præfixus terminus est? Quia Reges alij culpis sunt obnoxij, solus Christus peccandi incapax est: & quando Rex sine culpa regnat, regnum sine fine durat. Nam in horologio terrestri menses integrant annos; in horologio celestii observantia divinæ legis, &

probitas vitæ annos constituit. In eo dignoscitur sanctitas vitæ temporalis, quod hæc brevi transeat; est enim boni proprietates ipsa brevitates. Ignis repente erumpens in flammam, subito extinguitur: ingenium quod sublimius, eò brevius.

229 Regnum tenuit Saul quadraginta annis in supplicium populi; fuit populus ingratus abjiciendo à se sceptrum Dei; igitur duret sceptrum Saulis, ut tali duratione populus sustineat pœnam; erit tyrannus, & non Rex; quia sceptrum in manu ingrata est virga ad puniendum, & non sceptrum ad regnandum. Id nobis testatur est Deus ipse: *Assur virga furoris mei*.

Duo vidimus in Saule; alterum, fuisse supplicium sui populi tamquam ingratum; alterum, ob ingratitudinem fuisse à Deo privatum sceptrum: *Abjecit te Dominus ne sis Rex*. Tamdiu igitur durat ingratus, quândiu supplicium; quia non patitur Deus conservari sceptrum cum ingratitudine. Voluit Deus sic puniens Saulem, ut hoc supplicium maneret pro documento Principibus, ut quicumque sceptrum adepti regiam dignitatem obtinuerunt, omnem à se procul abjiciant & abominentur ingratitudinem.

CAPUT

CAPUT II.

Ingratitudine & invidia evasit Saul tyrannus.

§. PRIMUS.

Maximus ingratus & invidiosus, est maximus tyrannus.

Ingratitudo tyrannus est.

230 **I**mpia fuit Saulis ingratitudo erga Deum, siquidem pro beneficio sceptri reposuit inobedientiam; tyrannica fuit erga Davidem; siquidem liberatus per Davidem à Philisthæis, & dæmone, vijs & medijs omnibus illius occisionem molitus est; nam maior ingratus est maior tyrannus. Erat Saul cum suo exercitu in conspectu Philisthæorum, arrogantia gigantis Goliath adeo territus, ut nullus esset Israelita, qui vellet cum eo prodire in singulare certamen: *Omnes autem Israelita cum viderent virum, fugerunt a facie ejus timètes valde*. Cum verò Rex promitteret in uxorem filiam suam natu maiorem illi qui superaret, maius apparebat periculum, quam præmium. Hac opportunitate advenit David castris, seq; offert Sauli ad duellum; spernit Saul Davidem, agnoscens pastorem, & Goliath arrogantem; audito tamen Davidi acquievit Saul, deprehendens esse in eo valorem ad pugnandum cum Philisthæo quantumvis arrogante, & armorum gnaro; valor enim nascitur, & non acquiritur; est enim qualitas, quæ

cum anima infunditur. Phares ostendit se validum etiam in matris suæ ventre, Hercules in cunis elisit angues, David prima ætate laceravit ursos, ac leones. Videant Principes, & agnoscant subditos, & invenient, vel creabant homines, qui audeant pugnare cum gigantibus. *Ubi est, qui natus est Rex Indæorum*: Cur acclamant, & querunt tamquam Regem: *Vidimus enim stellam ejus*: Idè fuit notare creasse Christum in cælo novos oculos ad videndum, atque venerari illum tamquam Regem: genuinas habet Regis dotes, qui creat novos oculos, ut suos aspiciat subditos: ex aspectu, & oculis conjectis Rex quis innotescit. *Cum esses sub sicco, vidi te*, dixit Christus Nathanaëli; & hic statim exclamavit: *Magister, tu es Rex Israel*. In deserto voluerunt homines Christum acclamare Regem, *Ut raperent, & facerent eum Regem*, quando elevans oculos suos aspexit: *Cum sublevasset ergo oculos*. Si Principes utantur oculis ad videndum suos subditos, habebunt vires ad superandum gigantes.

231 Cum igitur sibi perfuaderet Saul animosum esse Davidem, suis eum armis indui jubet; David tamen arma illa rejecit: *Deposuit ea, & tulit baculum suum*. Valor enim non armis, sed corde nititur. Verum si David pollet viribus ad lacerandum leones, cur non pollet ad sustinendum illorum armorum pondus? *Non possum sic incedere*: Quia Saulem diabolus aliquandiu ingre-

Gen. 28. Oculis Principis creat homines Math. 23.

Joan. 11.

Joan. 6.

1. Reg. 17.

Diabolus cum quidam abiectum.

R 3 diens